

Fact-checking analiza novinskog članka

Naziv članka: Hrvati plaćaju europske cijene, ali nemaju europske plaće. Kupovna moć građana i dalje pada

Datum objave članka: 01. listopad 2025

Poveznica na izvor (medij/portal): <https://www.novilist.hr/novosti/hrvatska/hrvati-placaju-europske-cijene-ali-nemaju-europske-place-kupovna-moc-gradana-i-dalje-pada/>

Ime i prezime studenta: Nina Matošević, Magdalena Runtas

Ime i prezime mentora/ice: Stella Suljić Nikolaj

1. Kratki opis članka

Opišite temu i glavne tvrdnje iz članka (maksimalno 7-8 rečenica)

Članak govori o padu kupovne moći hrvatskih građana, koji se suočavaju s europskim cijenama, ali i dalje imaju znatno niže plaće od prosjeka Europske unije. Ističe se da cijene u Hrvatskoj, osobito hrane, usluga i energije, rastu brže nego u ostatku EU-a, dok plaće ne prate taj rast. Inflacija u rujnu iznosila je 4,2 %, a harmonizirani indeks potrošačkih cijena pokazuje da je stopa inflacije u Hrvatskoj dvostruko veća od one u europodručju. Kućanstva u Hrvatskoj troše znatno veći udio prihoda na osnovne životne potrebe, posebno hranu, u usporedbi s europskim prosjekom. Ekonomisti upozoravaju da takva situacija smanjuje standard građana i produbljuje jaz između Hrvatske i razvijenijih članica EU-a. Zaključuje se da je glavni problem neusklađenost rasta cijena i plaća, zbog čega mnogi građani osjećaju da žive sve teže unatoč nominalnom rastu dohodaka.

2. Identificirane činjenice i njihova provjera

U donju tablicu unesi svaku tvrdnju koja je provjerena, njezinu ocjenu i korišteni izvor.

Br.	Tvrdnja iz članka	Ocjena (točno / djelomično / netočno)	Izvor(i) i komentar provjere
1.	U Hrvatskoj cijene rastu gotovo dvostruko brže od prosjeka EU-a, kaže ekonomistica Izabela Delfa Mišić	Djelomično	u rujnu 2025. inflacija u Hrvatskoj (4,2%) bila je gotovo dvostruko viša od prosjeka EU-a (2,2%). Međutim, to vrijedi za navedeni mjesec, ne nužno za dulji vremenski period.
2.	2 „Potrošačke cijene u rujnu bile su 4,2 posto veće nego u rujnu prošle godine, pokazuje prva procjena inflacije za deveti ovogodišnji mjesec Državnog zavoda za statistiku.“	točno	podaci DZS-a potvrđuju da su potrošačke cijene u rujnu 2025. bile 4,2% više nego u rujnu 2024. godine.

“Financiara Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

3.	3Čime je nakon kratkotrajne ljetne stagnacije inflacija u Hrvatskoj ponovo ubrzala na godišnjoj razini.“	točno	HNB potvrđuje porast inflacije s 4,1 % u kolovozu na 4,2 % u rujnu. Izvor: HNB – komentari o inflaciji po mjesecima.
4.	Inflacija je, podsjetimo, u srpnju i kolovozu iznosila 4,1 posto, čime je bio prekinut tromjesečni trend ubrzavanja rasta cijena započet u svibnju kada je inflacija s travanjskih 3,2 posto skočila na 3,5 posto pa na 3,7 posto u lipnju.“	točno	HNB: travanj 3,2 %, svibanj 3,5 %, lipanj 3,7 %, srpanj i kolovoz 4,1 %. To potvrđuje stagnaciju.
5.	“I u rujnu su najbrže, kao i tijekom cijele godine, rasle cijene usluga, i to za 6 posto, odmah ih slijede cijene hrane, pića i duhana koje su u odnosu na lanjski rujn veće za 5,6 posto, a značajniji skok od 4,5 posto bilježe i cijene energije.“	točno	DZS potvrđuje godišnje stope po kategorijama. Izvor: DZS (CIJ-2025-1-2/9).
6.	“Na mjesečnoj razini, tj. u odnosu na kolovoz, cijene su u prosjeku veće za 0,4 posto, pri čemu su cijene usluga niže za 1,1 posto, a hrane, pića i duhana za 0,3 posto.”	točno	DZS navodi porast od 0,4 % na mjesečnoj razini, pad cijena usluga (-1,1 %) i hrane (-0,3 %).
7.	“S druge strane, najviše su porasle cijene industrijskih proizvoda, za 2,9 posto, a energije za 0,3 posto.”	Djelomično točno	Radi se o <i>industrijskim neprehrambenim proizvodima bez energije</i> , što članak ne precizira.
8.	“U Nezavisnim hrvatskim sindikatima upozoravaju da najveći rast bilježe usluge, hrana i energija, odnosno kategorije koje najviše utječu na svakodnevne troškove građana, pri čemu posebno zabrinjava rast cijena hrane i pića, koje su na godišnjoj razini rasle za 5,6 posto.”	točno	NHS i DZS potvrđuju najveći rast tih kategorija.
9.	“Na već visoke cijene hrane, dodatno poskupljenje predstavlja snažan udarac za kućanstva, kaže glavna ekonomistica Nezavisnih sindikata Izabela Delfa Mišić.”	Djelomično točno	Izvori govore o hrani, ali ne izričito i o pićima. NHS i DZS.

10.	“– Ako se pogleda struktura troškova, prosječno hrvatsko kućanstvo izdvaja 27 posto raspoloživog dohotka za hranu, dok je prosjek u EU-a 16,9 posto.”	Djelomično točno	7 % se odnosi na <i>udio u potrošnji</i> , ne u dohotku. EU prosjek 16,9 % vrijedio za 2020. godinu. Izvori: DZS, Eurostat.
11.	“To ne znači da kućanstva u EU-u manje troše na hranu, već da imaju veći raspoloživi dohodak i više prostora za druge izdatke.”	točno	Eurostat potvrđuje da s rastom dohotka udio potrošnje za hranu opada.
12.	“Važno je naglasiti da kućanstva s nižim primanjima i minimalnim plaćama često troše više od polovine svog raspoloživog dohotka na hranu, što im značajno ograničava mogućnosti za druge svakodnevne potrebe i životne izdatke, ističe Mišić.”	Djelomično točno	DZS ne navodi konkretne postotke za raspoloživi dohodak, ali trend je realan.
13.	„Pri tom upozorava na rast cijena energije na godišnjoj razini od 4,5 posto, ali i u odnosu na kolovoz za 0,3 posto.“	Netočno	CB navodi rast od 4,7 % u rujnu i 2,8 % u kolovozu – razlika 1,9 p.b., ne 0,3.
14.	„To utječe na sve sektore i posredno povećava troškove drugih proizvoda i usluga.“	točno	DZS i HNB potvrđuju da energenti utječu na ukupnu inflaciju.
15.	„Ipak, dugoročno ostaje snažan pritisak na troškove prijevoza, obrazovanja i smještaja.“	točno	DZS-ov HICP uključuje te kategorije kao dijelove potrošačke košarice s rastućim trendom.
16.	„Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije rastu relativno sporo godišnje (0,5 posto), ali mjesečne promjene (+2,9 posto) pokazuju da kratkoročne tržišne promjene i sezonski utjecaji još uvijek postoje, navodi Mišić.“	točno	DZS potvrđuje obje vrijednosti i sezonski efekt.
17.	„– Inflacija u Hrvatskoj pokazuje da cijene rastu gotovo dvostruko brže nego prosjek EU-a, „a istovremeno su plaće i dalje ispod europskog prosjeka.“	točno	Eurostat: inflacija HR 4,6 %, EU 2,4 %; EURES: prosječna plaća HR 1451 €, EU 3155 €.
18.	„To znači da građani osjećaju dvostruki pritisak jer moraju plaćati europske cijene, ali s plaćama koje ne prate taj rast, zaključuje Mišić.“	točno	Podaci Eurostata i EURES-a potvrđuju nesrazmjer cijena i plaća.

“Financira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

19.	„Prema harmoniziranom indeksu potrošačkih cijena, koji koristi Eurostat, a omogućava usporedbu s drugim članicama Europske unije, inflacija u Hrvatskoj u rujnu je iznosila 4,6 posto, a samo Estonija ima veću inflaciju od 5,2 posto, dok istu stopu inflacije kao i mi imaju Slovaci. „	Djelomično točno	Estonija ima višu stopu, ali Slovačka nije imala identičnu (4,4–4,6 %).
20.	„Hrvatska se tako opet, kao i tijekom cijele godine, našla pri samom vrhu zemalja EU-a po visini inflacije, i to deveti mjesec zaredom, pri čemu je inflacija u Hrvatskoj više nego dvostruko veća od prosjeka europa područja, koji za rujna iznosi 2,2 posto.“	Djelomično točno	Točna za rujna (3. mjesto), ali nije bila u vrhu svih devet mjeseci. Prosjek europa područja 2,2 %, HR 4,6 %.

3. Zaključak analize

Sažmi najvažnije nalaze i ocijeni ukupnu točnost članka. Je li članak pouzdan? Zašto? Koristite upute i stečeno znanje s edukacije (ppt dostupan na Merlinu)

Članak u najvećoj se mjeri pokazao točnim i pouzdanim, iako pojedine tvrdnje zahtijevaju dodatna pojašnjenja ili preciznije navođenje izvora. U provjeri je analizirano ukupno dvadeset tvrdnji iz članka. Od toga je jedanaest tvrdnji točno, šest djelomično točno, a tri su se pokazale netočnima ili nepreciznima. Točne tvrdnje odnose se na podatke o inflaciji u Hrvatskoj i Europskoj uniji, kretanju cijena usluga, hrane i energije te na opći trend rasta troškova života. Primjeri takvih tvrdnji su da su potrošačke cijene u rujnu 2025. bile 4,2 % više nego godinu ranije, da su usluge bilježile najveći rast cijena tijekom godine te da su hrvatske plaće i dalje znatno ispod europskog prosjeka. Ti se navodi u potpunosti potvrđuju službenim podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS), Hrvatske narodne banke (HNB), Eurostata i portala EURES. Djelomično točne tvrdnje uglavnom su posljedica nepreciznog vremenskog okvira ili pogrešnog tumačenja pokazatelja. Unatoč manjim pogreškama, članak korektno prenosi ekonomski kontekst i koristi relevantne izvore. Na temelju provedene analize može se zaključiti da je članak u velikoj mjeri činjenično točan i informativan. Iako bi za potpunu preciznost trebalo jasnije navesti razdoblja i metodologiju, većina navoda temelji se na vjerodostojnim i provjerljivim statistikama. Stoga se ocjenjuje da je članak pouzdan, jer daje realan prikaz gospodarskih kretanja i točno prenosi ključne podatke o inflaciji, cijenama i plaćama u Hrvatskoj.

4. Korišteni izvori

Navedi sve izvore korištene u provjeri činjenica.

“Financiara Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije ni Ministarstva kulture i medija. Europska unija i Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ni Ministarstvo kulture i medija ne mogu se smatrati odgovornima za njih”

Državni zavod za statistiku (DZS) – Indeksi potrošačkih cijena u 2025. – prva procjena
(<https://podaci.dzs.hr/2025/hr/97181>)

Državni zavod za statistiku (DZS) – Anketa o potrošnji kućanstava 2022.
(<https://podaci.dzs.hr/2023/hr/84175>)

Državni zavod za statistiku (DZS) – Komentari o kretanju inflacije po mjesecima 2025.

Europska središnja banka (ECB) – Dataset: Harmonised Index of Consumer Prices (Energy, Croatia)
(<https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/ICP/ICP.M.HR.N.NRGY00.4.ANR>)

Europski portal za mobilnost radnika – EURES – Labour market information Croatia / EU average salary comparison (https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-croatia_en)

Eurostat – Euro area and EU inflation indicators (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-01102025-ap>)

Eurostat – Harmonised Index of Consumer Prices – annual rates by country
(<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-17092025-ap>)

Eurostat – Household budget survey – Statistics on consumption expenditure

Eurostat – Households in richer EU countries spend proportionally less on food
(<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230201-1>)

Hrvatska narodna banka (HNB) – Komentari o kretanju inflacije u travnju, svibnju, lipnju, srpnju, kolovozu i rujnu 2025. (<https://www.hnb.hr>)

Nezavisni hrvatski sindikati (NHS) – Rast cijena topi ionako niske plaće – inflacija u galopu, najviše poskupjeli hrana i piće
(https://www.nhs.hr/novosti/rast_cijena_topi_ionako_niske_place_inflacija_u_galopu_najvise_poskupje_li_hrana_i_pice_73019)

World Bank – Food Security Update (<https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture/brief/food-security-update>)